

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor	Correspondințele se adresează redacției năi „FOAIA DIECEZANĂ” iar banii de prenumerațiune și inserțiunile la
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane pe 1/2 an 5 „	Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	ADMINISTRAȚIUNEA Librăriei și Tipografeii diec. în Caransebeș
„ România și străinătate pe an 14 franci pe 1/2 an 7 „		

Zidirea, întocmirea și decorarea din lăuntru a locașului dumnezeesc, cum o cere biserica și tradițiunea.

(Urmare)

12. Alegerea stilului de construire pentru biserica ortodoxă

Dacă e vorba, în care stil să se zidească locașul lui Dumnezeu, apoi în punctul acesta nu există o hotărâre bisericească generală. Biserica în decursul secolelor s'a ținut strâns numai de regula, că edificiul bisericesc peste tot și în părțile sale să corespundă cât se poate de bine ideii bisericești despre casa Domnului predata chiar din început și necesităților serviciului dumnezeesc; cu aceasta însă n'a exclus libertatea formei. Drept aceea s'ar putea întrebuiță la construit locașuri dumnezești ortodoxe — afară de stilurile, ce s'au dezvoltat într'un mod nenatural din renesansă târzie — ori care din celelalte stiluri induse, căci toate corespund recerințelor bisericești — se înțelege unele mai mult, iară altele mai puțin — și nici unul dintr'însele nu e interzis din partea autorității bisericești.

Dacă considerăm însă faptul, că biserica noastră drept măritoare totdeauna a rămas credincioasă tradițiunii sale. dând preferința formei de zidire, care stă în acord mai deplin cu tradițiunea, apoi la zidirea locașurilor noastre dumnezești vom putea lua în privire numai unele din stilurile induse și anume acelea, cari domniau în timpurile, când spiritul bisericești eră decisiv pentru toți membrii ei, iară spiritul lumii profane nu aveă încă atâta amestec în afacerile bisericești, cum îl are astăzi. Stilurile acestea, care se află în deplin acord cu tradițiunea, sunt: *stilul vechiu creștin* sau *al basilicei* și *stilul bizantin*. Numai de stilurile acestea poate fi vorba la zidirea bisericești ortodoxe, numai unul dintr'ânsele se poate alege în scopul zidirii cu atâta mai vârtos, de oarece stilurile celelalte dezvoltându-se în occident conform culturai și proprietăților popoarelor apusene, nu corespund spiritului genuin al popoarelor orientale și nici nu țin cont de

recerințele bisericești ortodoxe, căci s'au dezvoltat pe baza cultului bisericești romano-catolice, a aceluși cult, care pe atância se diferă acuma fințial de cultul bisericești ortodoxe.

Deși amândouă stilurile amintite, cel vechiu creștin și cel bizantin, sunt asemenea apte a înfățișa aprecierile și hotărârile bisericești cât de locașurile dumnezești, totuș nu se poate negă, că stilul bizantin, ca dezvoltare naturală a stilului basilicei, ca perfecționarea și înnoțirea lui, cu forme nouă purcesse din spiritul cultului ortodox, se cere preferit cu atâta mai vârtos, de oare ce în stilul acesta prin concentrarea tuturor părților bisericești în mijlocul edificiului și prin înțitarea bolții cerului în cupola principală se înfățișază în modul cel mai eficace icoana cea vie a unității comune creștine scutite de prevedința dumnezească. Cu toate acestea se poate aplică la zidirea bisericești ortodoxe și stilul basilicei, numai trebuie să se acomodeze recerințelor bisericești existente, lăsându-se toate celeace corespundeau numai oare căror necesități ale bisericești vechi, cum bună oară spațul pentru catehumeni și penitenți, locurile numite *senatorium* și *matronaeum*, îngrăditura de grilaj numită *cancelli*, *κίχκλίδες* etc.

Pentru stilul bizantin e de recomandat o zidire simplă, care se distinge mai mult prin construcțiunea sa tehnică ingenioasă, decât prin ornament decorativ prea încărcat. Așisderea să se evite toate formele străine, mai ales cele mohamedane, de cari dăm adeseori în bisericele noastre cele vechi.

III.

Întocmirea și decorarea din lăuntru a bisericești ortodoxe

A. S. altar (Sânta sântelor).

13. Împărțirea interiorului bisericești. Numirile altarului și obiectele lui

Biserica ortodoxă de astăzi în lăuntru e împărțită cu perețele numit *iconostas* în două părți prin-

cipale. Partea întâia încunjurată la răsărit de perețele semicercual (*χορχή*) iară la apus de iconostasis, este locul unde preotul face acțiunile cele sante, iară mai ales sacrificiul cel necrunt, din care causă se și numește *sânta sântelor*, locul sacrificiului sau s. altar. Partea a doua, ce se întinde dela intrarea principală până la iconostas este locul, unde credincioșii se adună la rugăciune. Partea aceasta din urmă a bisericii, naosul, se împărțește îndecomun în două despărțituri: corul (*σολία*) și naia proprie. — Afară de cele două părți principale mai are biserica ortodoxă o tindă ca partea a treia secundară.

Partea întâia mai însemnată e *altarul* (alta ara, jertfelnic înălțat), care după Simeon Tesalonicheanul însemnă cele mai presus de ceruri sau cerul. Numirile mai vechi ale locului acestuia sunt: *ἅγιον, τῶν ἁγίων ἅγιον, ἀγίασμα, θυσιαστήριον*, sanctum, sanctum sanctorum, sanctuarium, altare. Caracterul distinctiv al altarului este, că e situat la răsărit, înălțându-se ceva peste naia bisericii, ceea ce se cere atât de demnitatea lui cât și de necesitatea, ca adevă plinirea acțiunilor sante să se poată vedea și de credincioșii adunați în naia bisericii. Drept aceea s'a numit locul acesta și *βῆμα (ἀναβαίνειν, a se sui; βῆμα* locu înălțat), la Latini suggestum (suggerere, a înălța). Altarul e menit pentru sacrificiu și pentru preoți, fiindu-li laicilor interzisă intrarea într'insul, de aceea se și chiamă *προσβυτέριον* sau *ιερατεῖον* și *ἄδυτον* sau *ἄβατον* (locul, în care nu se poate intra) — Menirea altarului pretinde, ca el cu toată zidirea arhitectonică și cu ornamentica și decorarea sa să se distingă de partea cealaltă a bisericii, în care privință arhitectura veche creștină a satisfăcut pe deplin.

În altar se află s. masă, tronul episcopului sau scaunul înălțat cu scaunele previsterilor, proscomidiarul și veștmântarul sau diaconicul. Îndecomun se numește cu numele altar tot locul între conă și iconostas, în înțelesul mai strâns al cuvântului însă numai s. masă, pe care se aduce sacrificiul cel necrunt.

14. S. masă (s. altar). Situațiunea, forma materia, îmbrăcăminte și decorarea ei

Centrul presbiteriului și obiectul cel mai însemnat în tot locașul dumnezeesc este s. *masă sau altarul*, adevă locul, unde se aduce sacrificiul cel necrunt. Altariul (*θυσιαστήριον, τράπεζα, Κυρίου τράπεζα, τράπεζα ἱερός, ἅγια, δία, φοβερά, πνευματική, μουσική, ἀθάνατος*) n'a lipsit chiar din început în nici o biserică, căci sacrificiul cel necrunt eră crezut totdeauna ca centrul sufletului întregului serviu dumnezeesc. Acuma s. apostol Paul vorbește de altar (*θυσιαστήριον*), numindu-l și masa Domnului (*τράπεζα κυρίου*). La început adevă se evită numirea *βωμός*, ara, din cauză că se întrebuintă de păgâni, folosindu-se creștinii mai ales de numirea *τράπεζα*, mensa, în împreunare cu multe și felurite epitete.

După privirile bisericii s. altar e icoana mesei pe care Isus Hristos a instituit sacramentul euharistiei, a crucii și a mormântului lui Hristos, icoana altarului Ierusalimului ceresc, a tronului, pe care tronază melul cel dumnezeesc sau, cum zice Simeon Tesalonicheanul, „a tronului lui Dumnezeu, pe care petrece Hristos“ (c. 98), și sub care își așteaptă gloriificarea sufletele dreptilor ucise pentru cuvântul lui Dumnezeu. Simbolisând s. masă și jertfelnicul spiritual, pe care pururea i-se aduc lui Dumnezeu ca sacrificiu plăcut rugăciunile și voturile credincioșilor, ea e în urmă icoana a toată biserica ca și a singuritei inimii creștine.

Conform cu privirile acestea ale bisericii stau în cel mai deplin acord situațiunea, forma, materia, decorarea și aranjarea mesei.

S. masă stă în mijlocul altarului, căci e centrul lui și pentrucă Hristos, care pe s. masă aduce sacrificiu lui Dumnezeu, a făcut mântuire în mijlocul pământului (ps. 73. v. 12), ce a prefigurat acuma masa bisericii lui Solomon, care așisderea eră așezată în mijlocul sanctuarului. Stând s. masă în mijlocul sanctuarului, altarul trebuie să fiă destul de spațios, ca nu cumva masa să fie prea aproape de ușile împărătești, căci în cazul acesta preotul ar fi împedecat în acțiunile sante iară mai ales n'ar putea tămâia, cum să cade. Așisderea trebuie să fie altarul ceva *înălțat* și dela pământ *ridicat*, pentru că el e locul cel mai însemnat în biserică și însuș Dumnezeu petrece pe el sau, cum zice Simion Tesalonicheanul (c. 133) „pentru înălțimea lucrului și a misterului ceresc . . . și pentrucă de pre pământ s'a înălțat“. E deci cu cale, ca altarul să fie înzestrat jos jur împrejur sau cel puțin în partea vestică cu un pripiciu de una sau de două trepte.

Cât de *forma* altarului, apoi el chiar în vechime sârbând Isus Hristos cina cea de pe urmă la masă aveă forma unei mese lungărețe în patru cornuri cu patru picioare sau sprijoane. Iară *materia*, din care erau făcute altarele antice, eră, ca și a meselor de rând, lemnul, acuma din cauza, ca la încursa ostilă să se poată ascunde mai lesne.

Schimbându-se referințele și având creștini parte de pace, au început a se face altarele din o materie mai solidă, de regulă de piatră sau de marmură, spre a-l indica pe Isus Hristos, piatra cea unghiulară, având forma pătrată și fiind în lăuntru găunoase, adevă asemenea unei mese cu 4 sau 5 stâlpi, câte odată însă numai cu unul. Adese-ori se făceau altarele acuma pe timpul lui Iustinian de metal prețios, de aur sau argint, fiind decorat cu petri scumpe. În lăuntru eră altarul găunos la păstrat relieviile unui martir carevă, ceace se cereă numai decât, pentruca altarul să se poată întrebuintă. Sinodul V. din Cartago (401) zice apriat: „Altarele, în care nu se află trup sau relieve de ale martirilor, să se dărâme.“

(Va urma)

Alegerea și numirea de protopresbiter al Vârșetului

O foaie de „controlă“, ce se numește „Renașterea“ și apare de două săptămâni în Caransebeș, se ocupă în nr. 2 al său cu „Întărirea protopopului dela Vârșet“ după cum ar fi decurs aceasta în ședința plenară din 7 Noemvrie a. c. a Consistorului diecezan.

Articolul, de care ne ocupăm, e plin de *minciuni* și de *invective*.

De astă dată voim să dăm de gol *minciuna*. Și spre cest scop ne permitem — contra obiceiului de a nu divulga asemenea lucruri — a descrie întreg decursul denumirii de protopresbiter al Vârșetului în numita ședință consistorială.

Referentul Dr. I. Badescu, — înainte de a intra în meritul cauzei — declară, că referada, ce o are înainte, nu este făcută de D-Sa. Nu a făcut-o din cauza, ca să nu se zică, că a fost preocupat de unul sau de altul dintre competenți. A cetit-o însă înainte de ședință, ca să vadă de consună cu actele. Trecând la obiect cetește referada raportând despre moartea protopresbiterului David Terfaloga, despre denumirea de administrator protopresbiterial în persoana protopopului Ioan Pepa, despre numirea protopopului Andreiu Ghiđiu de comisar pentru alegerea noului protopresbiter, despre escrierea concursului, despre recurenții Dr. Petru Ionescu și Traian Oprea și despre alegerea ținută la Vârșet în 20 Septemvrie 1904, la care alegere Dr. Ionescu a obținut 25 de voturi, iar Traian Oprea 28. Alegerea — după cum reiasă din protocolul ei — a decurs în ordine, comisarul consistorial însă a raportat, în urma invectivelor, ce s'au adus d-lui Dr. Ionescu — ceea ce s'a și constatat prin o investigațiune — că avocatul Dr. Aurel Oltean, de confesiune greco-catolic — cu țigara în gură — dimpreună cu alți doi indivizi din Vârșet, cari nu sunt membrii ai sinodului, au corțesit pentru candidatul Dr. Ionescu împărțind în sala sinodului țidule între alegători. „*Dacă poftiți* — zice referentul — *puteți vedea actele.*“

„*Nu e trebuință . . . Trecem mai departe!*“ — observează mai mulți asesori.

Referentul continuă: *Deși imi pare foarte rău, dar pentruca domnii asesori să aibă cunoștință și ca să nu se facă vr'o imputare, că s'a retăcut ceva, trebuie să comunic, că a intrat la Consistoriu un act dela d-l Filiș Bria, din care act se vede, că contra dlui Dr. Petru Ionescu a făcut d-l Bria arătare criminală.*

„*O arătare criminală contra cuiva, nu-i dovadă, că acesta e criminalist*“ — observă protopopul Lugojului — *„mergem mai departe!*“

Asesorul Dr. I. Olariu, șezând, observă, că *această cauză n'a trebuit să se aducă în ședință. Știm, de ce s'a adus; dl referent a adus-o intenționat, ca să se micșoreze vaza candidatului Ionescu.*

Referentul declară, că *respinge cu indignațiune insinuare, ce i-se face.*

Mai mulți asesori: „*Trecem la ordinea zilei. . . Să votăm!*“

Dr. I. Olariu, tot șezând: „*S'a făcut o arătare contra întregii direcțiuni a Institutului „Sebeșana“, (apoi scoțând din buzunar o hârtie o întinde dlui Moacă) să citească dl Moacă hârtia aceasta a direcțiunii „Sebeșenei, și se va vedea.*“ — vorbele se pierd în exclamările: „*Nu ne trebuie nici o hârtie. . . Să votăm!*“

Referentul: *Dupăce mi-se fac insinuări nedemne, trebuie să le resping cu indignațiune. Sunt sătul de astfel de impunsături. Mă provoc la Prea Sântia Sa, că n'am fost pentru aducerea cauzei în ședință știind prea bine, că se vor face insinuări, dar Prea Sântia Sa a zis, ca să aduc actul înaintea Venerabilului Consistor. Am datorință să fu conștient și fidel jurământului depus. Și pentrucă mi-se fac astfel de insinuări nu mai am de a face aici.* (Observăm aici, că nici Prea Sântia și nici asesorii referenți n'au atribuit actului înaintat de d-l F. Bria valoare descalificatoare, cu atât mai vartos, că tribunalul nu s'a fost pronunțat în cauza arătării d-lui Bria, și arătarea nici nu s'a cetit).

Referentul părăsește masa și — după ce protopopul Mihaiu Popoviciu reprobă insinuarea făcută — iese din ședință.

Asesorul George Martinescu caută să arete, că *cuvințele asesorului Olariu n'au conținut vătămări, cari să fi putut supăra pe referent și că acesta nu trebuia să se depărteze.*

Asesorul Mihaiu Popoviciu *declară de neadevurate și numește sofisme apucăturile, cu cari d-l Martinescu caută să deie alt înțeles cuvintelor d-lui Dr. Olariu.*

Asesorul C. Burdia *își exprimă părerea de rău, că pentru lucruri, cari nu pot descalifica pe candidatul Dr. Ionescu, se produc scene, ca cele întâmplate. Roagă consistorul, ca — fiind referada și așa încheată — să se porceadă la alegere.*

Se primește.

Părintele Arhimandrit și vicar Musta întreabă, *dacă e bine să se voteze, ca până acuma la asemenea ocaziuni.* (Referentul Badescu, rechemat, intră în sală).

Asesorii *cer votare secretă.*

Se stabilesc formalitățile votării și se votează.

Candidatul T. Oprea primește 11 voturi, Dr. Ionescu 8. Prea Sântitul declară de ales și denumit de protopresbiter al Vârșetului pe d-l Traian Oprea.

* * *

Astfel a decurs „întărirea protopopului din Vârșet“.

Acum să arătăm minciunile, de al căror păcat și-au încărcat sufletul „Renăscătorii“.

Nu este adevărat, că în Caransebeș, există o clică în frunte cu Episcopul, care vrea să nimicească cariera profesorului Ionescu. Ar fi și ridiculă existența unei astfel de clici. Există, da, în Caransebeș o clică; aceasta însă să se caute în sinul „Renăscătorilor“, cari și-au pierdut capul văzând, ca prin nesuccesul dela Vârșet își văd periclitată realizarea programului lor.

Nu este adevărat, că incidentul supărăcios din ultima ședință consistorială a fost înscenat „de însuș episcopul diecezan, Nicolae Popca, prin unul din cei ce face parte din clica” Prea Sântitului. Inscenatorul incidentului este — evident — asesorul Dr. I. Olariu.

Nu este adevărat, că P. S. Sa s'a aliat cu d-l F. Bria, ca să nefericească pe d-l Dr. Ionescu. P. S. Sa nici n'a cunoscut pe d-l Bria, când s'a prezentat cu arătarea, și n'a vorbit — nici direct nici prin alții — despre d-l Ionescu cu d-l F. Bria, afară de atunci, când acesta i-a prezentat arătarea.

Nu este adevărat, că arătarea dlui Bria s'a înaintat consistorului cu o zi înainte de ședință. Arătarea este prezentată la 29 Octomvrie și ședința s'a ținut la 7 Noemvrie.

Nu este adevărat, că referentul Dr. Badescu, fie direct fie indirect, a prezentat în ședință pe dl Dr. Ionescu „ca pe un criminal ordinar”. A presupune, că dl Badescu e capabil „a predă cu intențiune fals” un lucru, este nu numai o minciună ci... lăsăm pe „Renăscători” să caute un epitet din drăguțul lor de vocabular casnic.

Nu este adevărat, că asesorii consistoriali, cari nu cunoșteau afacerea cu dl Bria, s'au abătut dela Dr. Ionescu. Cum s'ar și fi putut întâmpla aceasta, când „toți cei prezenți s'au disgustat de scena....”? -- după cum susține „Renașterea”.

Nu este adevărat, că dl Martinescu a dat dlui referent o aspră lecție de bunăcuviință. Dl Martinescu a căutat să îndulcească asprimea cuvintelor dlui Olariu. Dl Dr. Badescu nici n'a fost în sală, când a vorbit dl Martinescu.

Nu este adevărat, că incidentul din consistor în întreg orașul a produs „o iritație nedescriptibilă și a dat ansă la fel de fel de comentări disqualificatoare pentru episcopul Popca”. E adevăr, că căderea dlui Dr. Ionescu a scos din țâțâni pe unii, cari au insultat pe „bunul Episcop” în mod — vezi acelaș vocabular.

Nu este adevărat, că voturile date pentru dl Oprea s'au „obținut în urma ne mai pomenitei presiuni”. Căci să se arate un singur bărbat de influință, care a bătut la ușa asesorilor pentru Oprea, care să sprijină la tren, pe stradă și la otel pe asesorii pentru Oprea, care să încerce chiar întervenirea străinilor de lege și neam pentru Oprea. Nu se află nime, care înainte de ședință să fie provocat pe cineva, ca să nu-și dea votul dlui Ionescu. Din contră Prea Sântia Sa chiar la începutul ședinții anunțând, că se vor tracta obiecte de mare însemnătate, a poftit pe asesorii, ca fie care după cea mai bună conștiință a lor să-și dea votul.

Etc. etc.

Am scris acestea pentru a restabili adevărul celor întâmplate în ședința plenară consistorială ținută în 7 I. c. și nu pentru a combate procederea și tonul folosit de „Renașterea”. Nu credem să se afle suflet de om cult, care să aproabe procedura insolentă folosită

față de Capul venerat al diecezei noastre și față de membrii Consistorului.

Noi credem, că se va găsi în curând *ac de cojocul „Renăscătorilor”!*

Nazarenismul

-- Istoria și ființa lui --

de Dr. Vladimir Dimitrievici

(Traducere)

V. Mărturisirea nazarenilor, organizația și obiceiurile lor.

(Urmare)

Se știe, că nazarenii nu au preoție. După concep-tul lor Cristos pentru biserica noului tament a pus apostoli, dar nici unde nu a poruncit, ca după ei trebuie să urmeze alții în locul lor. Așa se amintesc și presbiteri, episcopi și diaconi fără să fie fost îngrijitori de suflete, „popi” în sensul nostru de azi, ci au fost numai pentru lucruri lumești. Că și azi mai există o preoțime, aceasta este un lucru omenesc nebisericesc, este volnicie neînfrănată. Slujba duhovnicului nu derivă dela st. Duch și este productul minții omenesci. În împărăția Domnului nu există decât numai o tagmă preoțască comună, în care fie-care nazarean credincios poate propovedui cuvântul lui (I. Petru 2, 9). „Popii” vostri — zic ei — numai cât vă seduc, precum se dovedește aceasta și prin însași st. Scriptură : Apocalipsa 17, 1—2; Psalmi 136, 8, 9; ei sunt păstori nevrednici, cari conduc turma lui Dumnezeu la pășune rea!

Cu aceasta stă în legătură și ura lor răutăcioasă față de preoțimea noastră și față de portul lor. Ei nici nu-i numesc altcum decât numai farisei și cărturari apoi și „năimiți păcătoși” și „trâmbiți diavolești”. Mai susțin, că preoții noștri nu se îngrijesc decât numai de bunăstarea lor, de aceea nici nu fac nimic fără plată în bani gata. Ei nu întrelasă nici o ocaziune să nu întrețese și acel citat din evanghelia lui Marcu (12, 38): „Păziți-vă de cărturarii, cari umblă în haine lungi și așteaptă să li-se aplece oamenii pe ulițe”. „Doară păstorul bisericii e îndatorat să-și pună și sufletul seu pentru turma sa (Ioan 10, 17), dar nu să fie domn preste turmă (I. Petru 5, 3), cum o fac aceasta popii noștri.

Noi refuzăm un astfel de atac scârbos asupra slujitorilor noștri dumnezeiești, doară fiecare lucrător e vrednic de plata sa, despre aceasta ne încredințăm și însași sf. Scriptură (Luca 10, 7; I. Tim. 5, 18). „Vrednic este lucrătorul de plata sa” (Mat. 10, 10); sf. Ap. Pavel a primit ajutoriu de la acele comuni, în care a propoveduit (II. Cor. 11, 8): iar Corintenilor scrie: „Cine slujește în oaste vreodată cu leafa sa, sau cine sădește vie și din roada ei nu mănâncă? sau cine paște turma și din laptele turmei nu mănâncă.... așa și Domnul a rânduit, ca cei-ce propoveduesc evanghelia din evanghelie să trăiască” (I. Cor. 9, 7 și 14).

Ce privește cărturăria, noi chiar ne-am bucură dacă cel puțin un număr frumos dintre preoții noștri

ar fi atât de pregătiți și au atâta răbdare să scrie pentru poporul său cărți de valoare. Însă în cât privește închinarea (complimentarea) adăugem, că nu stă, că preotul nostru chiar ar stăruii, că cine-va să-i se închine, e dar parochienii de treabă și de omenie o fac aceasta de la sine, de voie față de părintele lor sufletesc, care i-a botezat, i-a învățat în credință i-a cununat și care se roagă lui Dumnezeu pentru ei.¹

Varietăți

Personale. Luni în 14 l. c. și-a început prelegerile la Institutul nostru pedagogic nou numitul profesor. d-l Ilie Minea.

¹ La cele zise despre hainele lungi nu aflăm de vrednic nici să răspundem în șirurile de mai sus, căci citatele nu se pot referi la îmbrăcămintele preoților noștri, ci înțelesul acestor cuvinte ale lui Christos e de tot altul. Însă fiind-că ei abuzează de acest loc aproape la fiecare paș noi vom interpreta acel loc, dacă ei peste tot mai pot să judece.

Izrailitenii cei vechi aveau două rânduri de haine: haina de desubt, care o îmbrăcau și cea deasupra care o aruncau peste spete sau preste umărul cel stâng. În timpurile cele primitive haina cea de desubt (*χιτών* tunica ovr. chetonet s. cutonet) era de lână, lungă până la glesne, totdeauna cu mâneci și o purtau, în locul cămeșii noastre, încingându-o pe la mijloc cu brâu (*ζώνη* ovr. ezor hagora), de pele ori de in. Preste acest chetonet purtau o haină de aruncat pe spate *ἱματιον* ovr. begned, chesut, sulma) care la început probabil n-a fost decât o piecă (un dărap) în patru colțuri de postav sau pânură pe margină cu *găitane* ca prin aceste găitane Izrailitenii să-și aducă totdeauna aminte de poruncile lui Dumnezeu (Numerii 15, 38; ..... 22, 12).

Însă deja de timpuriu au început Izrailitenii să poarte haine mai scumpe și mai sumptuoase. Astfel din chetonet se dezvoaltă o mantie lungă și largă („chetonet cu brâu“ tunica talaris et manicata) sub aceasta o cămașă de in sau de lână, iar peste aceasta altă haină de desubt fără de mâneci (I. Sam. 18, 4. 24, 5, 12). Și mai mare lux s'a făcut cu hainele de asupra. Așa au introdus „aderet-ul“, o mantie largă din pele pătroasă cu care se îmbrăcau prorocii (I. Imp. 19, 13; II. Imp. 2, 13 etc.); adeseori acest acoperemânt era de pânură scumpă și colorată din Babilon. Mai erau și alte haine scumpe din vion și purpur, brodate și cu aur, și fiind-că le îmbrăcau de obicei la nunți și la alte ocazii sărbătorești, unde trebuiau să le schimbe adese-ori, de aceea le numeau „halifot“ (la Omer *ἱμάτια ἐξημοίβα, χιτωνες ἐπιμοίβοι* — Odis. VIII. 249, XIV. 514). Împărații și avuții aveau totdeauna o mare colecțiune de astfel de îmbrăcăminte, deoparte pentru trebuința lor proprie de altă parte pentru a le dăruii aderenților Vezi: *eail*, Handb. d. bibl. Archäologie 510—513 și *Onciu*, manualu de areheolog. biblica pag. 137—139.

Cristos deci l-a sfârșit viața sa apucând ofenziva în contra fanatismului fanizean, a frivolității Saducheorilor și în contra astuției Irodianilor a scos la iveală mai ales în Mat. 23, 1—39, toate scâderile lor ca și prin aceasta să facă atent poporul să se ferească de ei. Una dintre aceste scâderi era și aceea, că ei cu predilecție măreau „*găitanele pe hainele lor deasupra*“ (Mat. 23, 5 *καὶ μεγελονοῦσ τὰ χράριδα* und *vergrössern die Quasten*, ceea ce *Vuc* a tradus foarte nepotrivit cu: și-și fac margini mari la hainele lor!) numai ca în chipul acesta să-și arate lumii evlavia lor, ca astfel să atragă asupra lor atențiune cât se poate mai mare. Între unele expresiuni din aceste vorbiri ale lui Cristos (sunt și în Luca 11, 39—52; 20, 45—47), și Marcu ne dă un fragment 12, 38—41 (*Vuc* și aci a greșit traducerea. Versul de mai sus pe temeiul originalului ar putea să sune în chipul următor: Feriți-vă de cărturarii cărora le place să umble în haine lungi și umbă, după închinăciuni prin târguri (piețe N. Trad.) — *βλεμετε ἀπό τῶν γραμματεῶν τῶν δελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασποῦς ἐν ταῖς αγοραῖς*, unde *δελειν* însemnă: a avea predilecție, a pofti a se rupe după ceva).

Dacă cuvintele lui Cristos se refer la aceasta pasiune atunci în general cunoscută a *fazeitor*, cine poate să le aplice la hainele cele modeste și discrete de azi ale preoțimeii noastre.

Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a tinerei studioase dela institutul teologic și pedagogic diecezan din Caransebeș, s'a constituit în 15 Noemvrie a. c. în modul următor: — Președinte: d-l profesor Ilie Minea; vicepreședinte: Constantin Bălean teolog c. III; notar: George Șdicu teol. c. III; viconotar: George Săcoșan ped. c. IV; redactor: George Olde teol. c. III; cassar: Pavel Bogoevici teol. c. II; controlor: Ilie Bugariu ped. c. IV; bibliotecar: Petru Șușan teol. c. II; vicebibliotecar: Ioan Stefan ped. c. III. Membri în comitet: Cornel Jurca și Pavel Magdescu teol. c. III; Nicolae Popovici și Ioan Enuica teol. c. II; Antoniu Atnagia și Iosif Caragia teol. c. I; Solomon Bistrean ped. c. IV; Aureliu Balan ped. c. III; Petru Negru ped. c. II; Eftimie Jian ped. c. I.

De ale zilei. Abia s'au luat măsurile necesare pentru alegerea deputaților la Congresul național-bisericesc și oamenii, cari se ascund după „Renașterea“, și-au și împărțit cercurile, au designat candidații și lucră după sisteme deochiate pentru reușita acestora. Suntem informați, că editorul și proprietarul „Renașterii“ încă vrea să ajungă la mandat de deputat. Ca teolog ca fiu de preot și ca unul, care dimpreună cu toți ai săi numai de ajutoare s'a împărțit din partea Prea Sântitului Episcop și a Consistorului — ar trebui să știe, că ținuta sa față de Arhieru nu-l evaluează pentru mandate la Congres. Credem, că de astă dată preoțimea noastră și *poporul* își va cunoaște oamenii.

Coroane eterne. D-șoara Elena Petrașcu, directoara internatului „Asociațiunii“, în loc de cunună peritoare pe cosciugul mult regretatului colonel cav. Ignatie de Iacobich, a dăruit fondului „Darurilor de Crăciun“, administrate de „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“, suma de 10 cor.; d-l Leontin Simonescu, secretar metropolitan, fondului „văduvelor și orfanilor meseriașilor“ 8 cor.; dl Pentelimon Lucața, căpitan c. și r. în penziune „fondului pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare“ 10 cor. și dl Ioan de Preda adv., fondului „masa învățăceilor meseriași“ 10 cor.

Petrecea poporală, aranjată de Reuniunea noastră de cântari, ce a avut loc Luni seara în 14 Noemvrie a succes foarte bine. Programul concertului s'a executat cu destulă preciziune. Însuflețirea a fost mare. Inteligența a participat într'un număr considerabil.

Dr. A. Crăciunescu încunoștințază despre continuarea praxeii medicale balneare în Abbazia Villa Hercules 1 Dec. — 1 Maiu. — Vara în Băile Erculane lângă Mehadia.

Bibliografii

Studii de Istoria Bisericii Române contemporane de Nicolae Dobrescu. I Istoria Bisericii din România (1850 — 1895). București Tipografia „Bucarester Tagblatt“, str. Carageorgeviciu 7—9 1905.

*

Onisifor Ghibu: Limba nouălor cărți bisericesti. Sibiu, Tiparul Tipografiei arhidiecezane. 1905. Pag. 102, 8°. Prețul 1 coroață.

Pe baza ordinațiunii Ven. Consistor diecezan ddto 12 Ianuarie Nr. 4763 Sc. ex 1905 se escrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc la clasa III-a mixtă de non înființată în comuna **Răcășdia**, protopresbiteratul *Bisericii-Albe*, cu termen de alegere de 30 de zile dela prima publicare în „Foia Diecezană“.

Emolumentele: 3—3 [55]

1. Salar în bani gata 600 cor.
2. Lemne pentru învățător și școală 120 cor.
3. Pentru conferințele învățătoresci 24 cor.
4. Pentru adunarea generală 40 cor.
5. Scripturistica 20 cor.
6. Pentru servitorul școlai 60 cor.
7. Cortel liber în edificiul școlai.

Doritorii de a ocupa acest post, cari pot fi și învățători și învățătoare, au a-și trimite recursurile lor întru conform Regulamentelor din vigoare la adresa comitetului parohial din Răcășdia prin Oficiul protopresbiteral din Iam, având a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în sânta biserică spre a-și arata dexteritatea în cântare și tipic, dar numai cu prealabila incuviințare a protopresbiterului tractual, și nici cum în ziua de alegere.

Pentru prestațiunile făcute înainte în alte comune, comuna bisericească nu acordă niciun emolument.

Din ședința comitetului parohial ținută la Sept. 1905.

Pentru comitetul parohial:

Emilian Novacovieiu
învățător, preș. com. parohial

Nicolae Mergea
notar com.

în conțelegere cu mine: *Filip Adam*, protopresbiter.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistor diecezan ddto 8 August a. c. Nr. 1147 Sc. ex. 1905 pentru întregirea postului învățătoresc din **Berliște**, protopresbiteratul *Bisericii-Albe*, se escrie concurs cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foia Diecezană“, pe lângă următoarele emolumente:

1. Salar anual în bani gata 500 coroane.
2. Zece Hectl. grâu în natură
3. Zece „ cucuruz în natură } 170 cor.
4. Pentru adunarea generală și conferințele învățătoresci 30 cor.
5. Relut pentru 16 metri de lemne pe sama învățătorului, care el are să și-le aducă 128 cor.
6. Pentru 8 metri de lemne pe sama salei de învățământ, cari rămân în îngrijirea comunei bisericești 64 cor.
7. Pentru încălzitul salei de învățământ de fiecare elev 20 fil.
8. Pentru scripturistica 10 cor.
9. Cortel liber în edificiul școlai, cu două chilii, culină, cămară, celariu apoi grajd și ocoină, precum și grădină de legumi.

10. 2 jugere 1400° pământ arător și ceva fânaș exstra-vilan, după care alesul învățător are a suporta toate sarcinele. Aduc venit anual 90 de cor.

11. Pentru compunerea socoților cultului și ale sântei biserici o remunerațiune anuală de 20 cor.

Dela fiecare înmormântare unde va fi poftit 60 fil.

Alesul învățător este îndatorat a purta cantoratul în și afară de biserică și a instrui tinerimea școlară în ceremoniile bisericești, precum și a purta scripturistica în comitetul și sinodul parohial, pentru cazul de a fi ales.

Pentru serviții prestate în alte comune, nu se acordă alesului niciun emolument înainte de a ocupa postul de învățător în Berliște.

Reflectanții la acest post sunt poftiți, ca recursurile lor provăzute cu documentele prescise să le înainteze Prea Onoratului Oficiu protopresbiteral al Bisericii Albe în Iam și a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în sânta biserică din loc, cu prealabila concesiune a protopresbiterului tractual.

Cei ce vor dovedi cunoștințe în muzică instrumentală vor fi preferiți.

Berliște din ședința comitetului parohial ținută în 21 August 1905.

1—3 [56]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Filip Adam*, protopresbiter.

Telefon comitat. 467. Anul întemeierii 1895.

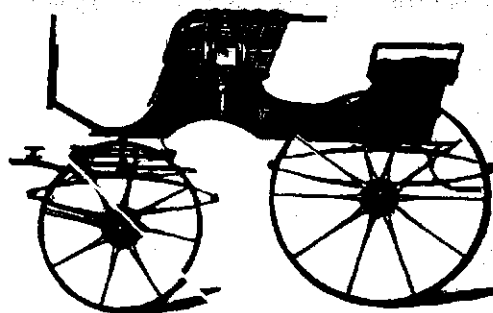
Iuliu Kardos

fabricant de trăsuri

Timișoara-Fabric (Temesvár-Gyárvaros),

Strda „Trei-regi“ (Dreikönigsgasse)

Nr. 14. (Casa proprie).

Mare depozit de trăsuri noi și vechi. Lucrări de făurit, rotărit, lacuit și șelărit, precum și reparături se primesc cu preț

ieftin

4—12 [54]

„Luceafărul“, revistă pentru literatură și artă, apare de două ori pe lună sub direcția d-lor *A. Ciura, O. Goga și O. C. Tăslăuanu*, în Budapesta (IV, Molișar u. 10). Anul IV, Nr. 21 are următorul cuprins: *Răul din fire* (Ioan Slavici), *Cântec* (Zaharie Bărsan), *Rămăi* (Maria Cuțan), *Popa Tudor* (I. Agârbicean), *Glas din trecut* (Ioan Borcea), *Foi răslețe*, *Cronica*, *Dari de samă și Notițe bibliografice* etc.

Curs practic de **Geografie** pentru școalele populare, lucrat pe baza planului ministerial, în patru cercuri concentrice, de *Iuliu Vuia*, director și învățător. Cu numeroase ilustrațiuni. Editura Librăriei Ciurcu, Brașov 1905.

Dr. Beke Manó. Aritmetică pentru școalele medii prelucrată de Aurel Ciortea, profesor. Editura Librăriei Ciurcu, Brassó 1905. Prețul 3 coroane.

Abecedar și întâia carte pentru deprinderea limbii maghiare în școalele populare. Pe baza planului ministerial de învățământ de Francisc Koós inspector școlar în pensiuie și consilier regesc și Vasile Goldiș profesor gimn. în pensiuie, secretariul consistorial gr. or. român din Arad. Ediția e V-a prelucrată cu ortografia nouă a Acadmiei. Brassó, Editura librăriei H. Zoidner 1905.

În editura Tipografiei și Librăriei diecezane a ieșit de sub tipar:

„Calendarul Românului“

pe anul comun 1906.

Cuprinsul ales. Ilustrațiuni frumoase.

Prețul 50 fileri.

Concurse

Re baza ordinațiunii Venerab. Consistoriu diecezan dtdo 31 Iulie 1904 Nr. 829 B. se escrie concurs de nou pentru ocuparea postului de capelan la parohia de clasa II din **Banloc**, protopresbiteratul *Ciacovei*, pe lângă neputinciosul preot Petru Cherla cu termin de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Emolument-le:

1. $\frac{1}{2}$ din sesiunea parohială constatatoare din 31 jugere 112 stânjeni , după care are alesul să plătească dările.

2. $\frac{1}{2}$ din venitele stolare și din birul parohial uzitat.

Capelanul este îndatorat a implini toate funcțiunile preotești în și afară de biserică precum și agențele scripturistice oficioase la însărcinarea preotului neputincios și în atârnare de dânsul.

3. Conform ordinațiunii Venerab. Consistoriu diecezan dtdo 21 Octomvie 1904 Nr. 3725 B. capelanul alegând este îndatorat a implini toate funcțiunile și

agendele parohiei preotului Teodor Petcu pe lângă $\frac{1}{3}$ parte din toate venitele parohiei lui având a-și plăti toate dările după a treia parte din sesiune.

Doritorii de a ocupa acest post să-și trimită recursele lor, instruate conform Regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial din Banloc, Oficiului protopresbiteral din Ciacova.

Totodată sunt poftiți a se prezentă în vre-o Duminecă sau sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântare și oratorie, iar aceasta numai cu prealabila încuviințare a protopresbiterului tractual, însă nici decum în ziua de alegere.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în 30 Octomvrie 1905. 1—3 [58]

Teodor Petcu

preot și președ. com. par.

Nicolae Ion

not. com. par.

În conțelegere cu protopresbiterul.

Pe baza ordinațiunii Ven. Consistor diecezan dtdo 17 Decemvrie 1904 Nr. 4602 ex. 1904 se escrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala gr. or. rom. din **Macoviște**, cu termin de alegere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar în bani gata 600 cor.
  2. Lemne:
    - a) pentru învățător 10 m. à 4 cor. 20 fil. 42 cor. 20 fil.
    - b) pentru școală 6 metri, 25 cor. 32 fil.
    - c) pentru adusul celor 16 metri de lemne 16 cor.
  3. Cortel liber în edificiul școlai.
  4. Pentru conferințele învățătoresți 10 cor.
  5. Dela înmormântări, unde va fi poftit și va lua parte, cu liturgie 1 cor., fără liturgie 40 fil.
  6. Folosirea intravilanului școlai de 800 st. .
- Alesul învățător are a purtă cantoratul în și afară de biserică, mai departe are a purtă scripturistica în comitetul și sinodul parohial și a compune socioțile bisericii și ale cultului, pentru care compunere de socioți primește o remunerațiune de 6 cor. din cassa s. bisericii.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avizați, ca suplicele de concurs adesate comitetului par. să le subștearnă Prea On. Oficiu protopresbiteral în Iam.

Pentru serviții prestate innainte de ocuparea postului din concurs, comuna bisericească nu acoardă alesului nici un emolument afară de cele înșirate aici.

Concurenții au a se prezentă cu încunoștințarea protopresbiterului concerninte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică, dar nici de cum în ziua alegerii.

Macoviște din ședința comitetului par. ținută la 7 Noemvrie 1905. 1—3 [57]

Pavel Brinzei

paroh și preș. com. par.

Vasile Stupariu

not. com.

Mersul Trenurilor

Valabil dela 1 Octomvrie 1905

Budapesta, gara de vest (ny. p. u.) — Verciorova

Stânga

Dreapta

P. I—III.	A. I—II	P. I—III	A. I—III	P. I—III	Or. Ex. I.	Stațiunile	Or. Ex. I.	P. I—III	P. I—III	A. I—III	A. I—III	P. I—III
630	940	1205	225	655	1130	p. Budapesta	s. 1250	715		115	630	950
820	249	305	815	755	443	p. Timișoara-Josefin	p. 803	945	s. 705	750	122	s. 1240
	350	426	924	916	545	s. Logoj	p. 646	610	507	620	1205	1100
		836				s. Buziaș	p.					639
147		800		102		s. M.-Ilia	p.	147			716	716
712			147			p. M.-Ilia	s.			102		
			712	639		p. Buziaș	s.	836			307	307
837	358	436	929	929	547	p. Logoj	p. 644	559	502	614	1203	1043
947	450	557	1029	1042	632	p. Caransebeș	p. 602	459	400	531	1121	942
M. 411		740		1226		p. Domașnia-Cornia	p.	317	s. 1057M.	414	949	752
450		804	1209	1251		p. Iablașița	p.	246	1014	345		715
546	653	830	1230	112	828	p. Băile-Erculane	p. 345	217	840	327	854	644
653	718	858	1256	139	853	s. Orșova	p. 315	140	719	288	816	605
	732		120	239	907	s. Verciorova	p. 245	1250		218	746	

Budapesta gara de vest (ny. p. u.) — Timișoara-Josefin — Baziaș

	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	Stațiunile	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	
	655	1010		940	830 225	p. Budapesta g. de vest	s. 115	710	630	715
	605	1025		300	826	p. Timișoara-Josefin	p. 657	917	100	805
	617	1037		312	838	s. Chișoda	p. 645	905	1248	753
		520			713	p. Buziaș	s. 1030			1027
	618	1038		313	838	p. Chișoda	s. 644	904	1247	751
	645	1105		340	904	s. Jebel	p. 616	837	1219	723
	930			600		s. Boca	p.		931	510
				931	510	p. Boca	s.	930	600	
	650	1106		342	905	p. Jebel	s. 614	834	1218	716
	701	1118		354	917	s. Voitec	p. 602	823	1206	704
	1017			701	1155	s. N.-Bocșa	p. 340		855	355
	340	855			355	p. N.-Bocșa	s. 1017			1155
	707	1123		404	921	p. Voitec	s. 555	820	1158	654
	808	1236		520	1021	s. Vêrșet	p. 451	716	1054	552
	1250			1058		s. Timiș-Cubin	p.	380		135
	1220			1027		s. Panciova	p.	341		155
	341	830		155		p. Panciova	s. 745	1220		1027
	330			135		p. Timiș-Cubin	s.	1250		1058
	818	1250		547	1029	p. Vêrșet	s. 443	706	1049	530
	845	121		618	1053	s. Jansenova	p. 414	637	1020	459
	1120			832	1255	s. Oravița	p. 225		820	315
	256			1150		s. Anina	p.		444	1054
		444		1055		p. Anina	s.	256		1150
		820		315		p. Oravița	s.	1130		832
	851	131		825	1058	p. Jansenova	s. 406	630	1012	435
	925	208		702	1135	s. Baziaș	p. 328	550	925	400

Observări: Oarele, ce stau de a stânga stațiunilor, să se citească de sus în jos; iar cele ce stau de a dreapta, de jos în sus. Timpul dela 6 oare dimineața până la 5 oare 59 minute sara este însemnat cu sublinierea minutelor. Or. Ex. = Trenul Orient-Expres. A. = Tren Accelerat, P. = Tren de persoane, M. = Tren mesteat. În rubrica stațiunilor: s. = sosește și p. = pleacă.